

Martine Meester-Schaap
Adjunct-griffier commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
GC Sociaal en Financieel

Position paper

Rondetafelgesprek gegevensuitwisseling armoede en schuldendomein

Graag maakt Divosa gebruik van de gelegenheid om haar inbreng te leveren voor het rondetafelgesprek met de commissie SZW van de Tweede Kamer op 20 april 2023.

Divosa

Divosa is de vereniging van gemeentelijk directeuren en leidinggevenden in het sociaal domein. Al bijna 90 jaar lang de verbindende kracht tussen politiek, beleid en praktijk. De onderwerpen armoede en schulden zijn, naast werk en meedoen, de kernopgaven waar wij ons samen met onze leden voor inzetten. Gegevensuitwisseling in deze domeinen raakt onze leden en hun uitvoeringspraktijk iedere dag weer.

Hier gaat het om

Hoi! / Vertel.
Ik heb geen geld om rond te komen. / Wat kun je niet betalen?
Zorg. / Daar is zorgtoeslag voor.
Huur. / Daar is huurtoeslag voor.
Energie. / Daar is energietoeslag voor.
Mijn kinderen. / Daar is kinderbijslag voor.
Ze hebben van alles nodig. / Daar is het kindgebonden budget voor.
De opvang. / Daar is kinderopvangtoeslag voor.
Ze hebben een laptop nodig voor school. / Daar hebben we een regeling voor.
Ze willen graag sporten, en ik ook. / Daar hebben we het sportfonds voor.
Maar dan kom ik nog steeds niet rond. / Dan kun je bijzondere bijstand aanvragen.
Maar ik ben alleenstaande ouder. / Daar hebben we de ALO-kop voor [de toeslag voor alleenstaande ouders in het kindgebonden budget].
Weet je hoe duur de tram is? / Daar hebben we de speciale pas voor.
En mijn eten? / De voedselbank.
En het ontbijt voor mijn kinderen? / Daar kun je sinds gisteren een supermarktbon voor aanvragen.
Maandverband? / Daar hebben we gratis uitgiftepunten voor.
Ik vind het moeilijk te overzien. / Daar hebben we een coach voor.
Ik bedoel: al dat geld, al die formulieren... / Daar hebben we een budgetmaatje voor.
Kan ik niet gewoon iets meer per maand krijgen? Dan kan ik het gewoon zelf regelen. Zou me sowieso heel veel tijd schelen. / Nee. Daarom hebben we al deze regelingen.

Deze casus vormt geen uitzondering in de wirwar van het armoede- en schuldendomein. We hebben in Nederland het systeem van inkomensondersteuning en rondkomen uiterst complex gemaakt. Dat vraagt veel van inwoners (zie [factsheet](#)) die vaak gebukt gaan onder onzekerheid en stress. Ook zorgt het voor heel veel drukte in de uitvoering. Iedere aanvraag kent aparte controle en invoeren van gegevens. Dat houdt professionals van Werk, Inkomen en Schuldienstverlening druk met administratie en niet met hun kerntaak: ondersteunen.

Het kan ook anders

De landelijke uitvoeringsorganisaties hebben u hun position papers gestuurd. De adviezen die hierin staan, kunnen wij van harte aanbevelen. Iedere verbetering om de uitvoeringspraktijk te ontlasten is van belang.

U vergadert vandaag over het verbeteren van gegevensuitwisseling, maar dat alleen is volgens Divosa niet voldoende. We blijven namelijk corrigeren op de achterkant van processen. We moeten naar verbetering van het systeem in zijn geheel, niet de knoepjes uit alle draadjes halen. Divosa [pleit](#) al langer voor meer inkomenszekerheid gebaseerd op duidelijkheid, transparantie en eenvoud.

Concrete aanbevelingen

Wij begrijpen dat een fundamentele systeemverandering niet het onderwerp is waar u vandaag voor aan tafel zit. Maar daar moeten we wel naartoe. Voor nu komen wij u graag tegemoet met enkele concrete aanbevelingen als het gaat om gegevensuitwisseling:

- Versterk de mogelijkheid van publieke dienstverleners (dit is inclusief gemeenten) om inwoners te geven waar zij recht op hebben. Draai het proces om. Nu moeten inwoners hun recht halen. Hoe mooi zou het zijn als wij als overheid onze data beter benutten om vast te stellen welke inwoners recht hebben op een bepaalde regeling en hen daar pro-actief op wijzen/over benaderen.
- Vereenvoudig het systeem middels doeluitkeringen. Als we weten dat een inwoner bijvoorbeeld recht heeft op huurtoeslag, maak de toeslag over naar de verhuurder. Daarmee optimaliseren we het gebruik van gegevens, beschermen en ontlasten we onze inwoners.
- Betrek de uitvoerders in een vroeg stadium bij wet- en regelgeving, met het oog op uitvoerbaarheid in het algemeen en gegevensuitwisseling in het bijzonder.
- Inwoners moeten eenvoudig online inzicht kunnen krijgen in al hun schulden, zowel bij de overheid als bij (semi)private partijen. Vergelijkbaar met 'mijnpensioenoverzicht.nl' moet er een 'mijnschuldenoverzicht.nl' komen.
- Verstrek publieke dienstverleners de mogelijkheid om data onderling te delen voor inwoners bij gelijktijdige schulden bij meerdere overheidsdiensten. Hiermee kunnen we als één overheid optreden en integrale dienstverlening bieden. Bovendien kun je als gemeenten binnen de vroegsignalering dan meer gerichte/passende hulp verlenen.
- Versterk de mogelijkheid tot gegevensuitwisseling in de brede keten van schuldhelpverlening. Willen we er eerder bij zijn en vroegsignalering en de opvolging daarvan versterken dan is er meer nodig dan de huidige Wgs biedt.

Erik Dannenberg,
voorzitter Divosa

